

MU250469

Posudek oponenta habilitační práce**Masarykova univerzita****Fakulta****Habilitační obor**

Pedagogická fakulta MU

Speciální pedagogika

Uchazeč**Pracoviště****Habilitační práce**

Mgr. Eva ZEZULKOVÁ, Ph.D.

Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

Výchova řeči jako nástroj inkluzivního vzdělávání žáků s mentálním postižením v primárním vzdělávání

Oponent**Pracoviště**

Doc. PhDr. Jaroslav KYSUČAN, CSc.

Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

MASARYKOVA UNIVERZITA	
Ped. fakulta - podatelna	
Č.j./E.č.:	MU/32 808/2013/Pd/F
Datum/čas	- 7 -06- 2013 / .....
Počet listů dokumentu:	.. 2 .....
Počet příl. a listů/sv.:	..... / .....
Počet a druh nelist. příloh:	..... / .....

*Vloženo do systému MU/24646/2013/Pd/F-13***Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)**

Oponovaná habilitační práce zpracovává téma, které je velmi aktuální, a to zejména z pohledu edukačního. Svým významem v systému edukace dětí s lehkým mentálním postižením si proto právem zaslouží jak v teorii, tak též v praxi zvýšenou pozornost. Autorka se mu věnovala velmi důkladně, byla vedena snahou objasnit řešený problém v co nejširších souvislostech, takže výsledkem je 327 stran textu. Ke zpracování přistoupila s dobrou znalostí problematiky, o čemž svědčí i to, že o ní už napsala několik odborných studií. Znalost tématu se navíc opírá i o víceletou praxi speciálního pedagoga žáků s mentálním postižením.

Habilitační práce je členěna do pěti logicky strukturovaných kapitol. Přehled použitých pramenů je velmi bohatý. Součástí práce je pět funkčních příloh, seznam tabulek obsahuje 59 položek, seznam grafů je zastoupen počtem 45 položek, což přispívá k přehledné prezentaci výsledků výzkumu..

Ústředním tématem habilitační práce je zjišťování dosažené úrovně ve vybraných oblastech komunikativní kompetence u žáků s lehkou mentální retardací v primárním vzdělávání v komparaci s očekávanými výstupy pro předškolní vzdělávání se zvláštním důrazem na poznání úrovně základních složek řeči, druhů komunikace a posouzení jazykových rovin. Takováto charakteristika cíle plně vystihuje jeho obsah, protože autorka pod touto formulací sleduje poměrně velký rozsah jevů souvisejících s komunikací. Teoretická východiska opírající se o domácí a zahraniční prameny prokazují dobrou autorčinu orientaci v odborné literatuře.

Úvodní kapitola věnovaná teoretickým východiskům zahrnuje poměrně širokou prezentaci jevů, rozčleněných do jednotlivých subkapitol. Obsahově ji tvoří především východiska speciálně pedagogická, terminologická a metodologická. Subkapitola řešící nástin ontogeneze lidské řeči by měla být spíše obsahem kapitoly 3. Ke starším definicím mentální retardace, jak je autorka uvádí na str. 26 (Rubinšteinová, Tredgold, Dolejší, Matulay), podotýkám, že tyto mají dnes již pouze historickou hodnotu, autorka je nepochybně takto chápe. Za drobný nedostatek v této části považuji výroky na str. 93 a 115. Tvzení, že děti s mentální retardací jsou klidné a spavé, by bylo třeba blíže specifikovat. Polemizovat lze také s formulací, že častým projevem u dětí s mentální retardací všech stupňů je echolálie – ta se vztahuje spíše k dětem s těžkou a hlubokou mentální retardací. Následné kapitoly teoretické části se vyznačují svou šíří a

interdisciplinárním pojetím. Autorka využívá literaturu psychologickou, logopedickou, pedagogickou a psychopedickou. Bližší odbornost autorky vynikla zejména při zpracování kapitol objasňujících determinanty komunikativní kompetence a vývoj řeči dětí s mentálním postižením a prostředky výchovy řeči. V poslední z uvedených kapitol správně zdůrazňuje nutnost diagnostiky dílčích způsobilostí komunikativních kompetencí jako předpokladu plánování stimulačního programu. V této souvislosti mají tab. 8 – 16 praktickou funkci (u tab. 8 na str. 147 chybí číselné označení).

Stěžejní část práce představuje empirický výzkum. Autorka zde prokazuje velký rozhled a uceleně hodnotí výsledky výzkumu v oblasti osvojování komunikativní kompetence u dětí s mentální retardací popsané v domácí i zahraniční literatuře. Vlastní výzkumný problém se vyznačuje metodologickou promyšleností – vymezení cílů, formulace 17 hypotéz, organizace výzkumu, stanovení kritérií hodnocení, matematicko-statistické zhodnocení výsledků. Počet 1114 posuzovaných žáků ze všech krajů ČR má reprezentativní hodnotu. Velmi důkladně byly jednotlivé hypotézy ověřeny statistickými technikami a výsledky znázorněny výše zmíněnými 59 tabulkami a 49 grafy. Vědecký přínos prezentovaného výzkumu je v poznání komunikativní kompetence ve vybraných dílčích způsobilostech u žáků s mentální retardací na úrovni primárního vzdělávání. Zjištěné poznatky nabyly u autorky své uplatnění ve formulaci doporučení pro teorii, praxi a výzkum. Oceňuji jejich předložení v konkrétních návrzích, jakými jsou náměty pro stimulaci dílčích komunikativních způsobilostí. Jako celek je habilitační práce přínosem pro teorii i praxi vzdělávání žáků s lehkou mentální retardací.

Pokud by habilitační práce měla být publikována, doporučuji autorce, aby vypustila přílohu č. 3, obsahující seznam škol, jejich adresy a jména ředitelů škol.

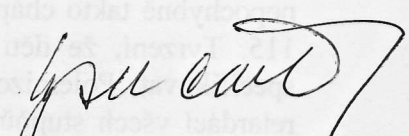
Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

1. Jakou institucionální podobu by měly mít kurzy pro pedagogy za účelem rozšíření kompetencí v oblasti intenzivního vzdělávání žáků s mentálním postižením, třeba i v souvislosti s uvažovanými změnami ve vzdělávání těchto žáků?
2. Blíže specifikujte modifikaci výzkumného nástroje pro žáky s lehkým mentálním postižením na 2. stupni základního vzdělávání.
3. Uveďte možnosti uplatnění dramatiky v realizaci osobnostní a sociální výchovy u žáků s LMP.

Závěr

Habilitační práce Evy Zezulkové „Výchova řeči jako nástroj inkluzivního vzdělávání žáků s mentálním postižením v primárním vzdělávání“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Speciální pedagogika.

V Brně 2. června 2013

Doc. PhDr. Jaroslav Kysučan, CSc.